

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek (sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

w sprawie ze skargi M. K.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie VII AGa [...]

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 sierpnia 2019 r.

1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] o sygn. akt VII AGa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w [...] wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. akt VII AGa [...] nie później niż w terminie 30 dni od doręczenia postanowienia w sprawie rozstrzygnięcia niniejszej skargi;

3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) zł;

4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego kwotę 200 (dwieście) zł tytułem opłaty od skargi;

5. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego kwotę 17 (siedemnaście) zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa;

6. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

7. oddala skargę w pozostałej części.

UZASADNIENIE

W dniu 17 czerwca 2019 r. M. K. w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o:

1) stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. VII AGa [...];

2) zalecenie Sądowi Apelacyjnemu wyznaczenie terminu rozprawy w terminie 30 dni od doręczenia postanowienia w sprawie rozstrzygnięcia niniejszej skargi, o ile termin ten nie zostanie wyznaczony wcześniej;

3) przyznanie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwoty 3.000 zł (trzech tysięcy złotych) tytułem odszkodowania za przewlekłość postępowania;

4) przyznanie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym i kosztów opłaty od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość pełnomocnik skarżącego M. K. podniósł, że apelacja w sprawie o sygn. VII AGa [...] wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w dniu 23 maja 2018 r. Wskazał, że w sprawie do dnia wniesienia skargi, czyli od prawie 13 miesięcy, nie zadziało się nic, nie został nawet wyznaczony termin rozprawy. Pierwszy pozew w sprawie, która legła u podstaw apelacji, został wniesiony przez M. K. w lipcu 2013 r. Na wysokość dochodzonej sumy pieniężnej ma wpływ stres doświadczany przez M. K., niepewność co do rozstrzygnięcia sprawy, waga sprawy jak również jej wymiar finansowy, który jest dla niego w chwili obecnej niezmiernie ważny. Przyjmując, że za przewlekłość należy się 500 zł za każdy rok trwania sprawy, w ocenie pełnomocnika skarżącemu należy zasądzić kwotę 3.000 zł.

W odpowiedzi na skargę Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o oddalenie skargi. Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] poinformował, że akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły w dniu 23 maja 2018 r. Po wpłynięciu sprawy

została ona zarejestrowana w repertorium AGa VII Wydziału Gospodarczego i zarządzeniem przewodniczącego wydziału wydanym w dniu 23 maja 2018 r. sprawę skierowano do przeprowadzenia losowania sędziego referenta. Losowanie zostało przeprowadzone w dniu 28 maja 2018 r. Kolejnym zarządzeniem, wydanym w dniu 29 maja 2018 r., zastępca przewodniczącego wydziału wyznaczył termin posiedzenia niejawnego na 27 czerwca 2018 r., na które zostało skierowane zażalenie powoda na postanowienie o kosztach procesu zawarte w wyroku sądu I instancji. Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2018 r. Sąd Apelacyjny odrzucił zażalenie jako niedopuszczalne. Sprawa oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej według kolejności wpływu. W ocenie Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego w [...] analiza akt sprawy na etapie postępowania apelacyjnego nie uprawnia wniosku, że w sprawie zaistniała przewlekłość postępowania. Pojęcie przewlekłości postępowania nie jest bezpośrednio zależne od długości toczącego się procesu i okresu oczekiwania na termin rozprawy, tym samym nie można dokonywać ocen wyłącznie przez pryzmat czasu, jaki upłynął od momentu wniesienia pisma do momentu wydania prawomocnego rozstrzygnięcia. Pojęcie przewlekłości zawsze musi być odnoszone do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. W niniejszej sprawie wyznaczenie terminu rozprawy jeszcze nie nastąpiło, to jednak należy podkreślić, że od daty wpływu sprawy do dnia złożenia skargi upłynął rok i w tym okresie oprócz czynności technicznych (wpisania sprawy do repertorium i wylosowania sędziego referenta) były podejmowane czynności merytoryczne (zostało rozpoznane zażalenie powoda). Należy zatem ponownie podkreślić, że okoliczność, iż dane postępowanie trwa dłużej niż 12 miesięcy, nie daje sama w sobie podstaw do wniosku o opieszałości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczaniu rozprawy. Za okres uzasadniający stwierdzenie przewlekłości postępowania uznawana przy tym jest

bezczynność sądu drugiej instancji polegająca na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej trwająca co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19).

Sąd Najwyższy bierze jednak pod uwagę, że długi czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy wynika często z dużej liczby spraw oraz zasady ich rozpoznawania według kolejności wpływu. Strony mają nieograniczoną możliwość występowania do przewodniczącego wydziału z wnioskiem o rozpoznanie sprawy poza kolejnością ze względu na szczególnie uzasadniony przypadek (obowiązujący w trakcie przedmiotowego postępowania § 56 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 23 grudnia 2015 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz.U. poz. 2316 ze zm., a aktualnie § 79 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz.U. poz. 1141). Okoliczność, czy strona złożyła wniosek o rozpoznanie sprawy poza kolejnością, powinna być brana pod uwagę przy ocenie, czy w danym przypadku doszło do przewlekłości postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 października 2017 r., III SPP 44/17; 12 grudnia 2018 r., I NSP 1/18; 14 czerwca 2019 r., I NSP 46/19).

Odnosząc powyższe do stanu faktycznego sprawy, należy zauważyć, że w dniu 13 marca 2018 r. M. K. wniósł zażalenie na pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego w W. z 23 stycznia 2018 r., XVI GC [...] w zakresie kosztów procesu (k. 33 akt sprawy XVI GC [...], t. III), a następnie w dniu 19 marca 2018 r. wniósł apelację od tego wyroku wraz z wnioskiem o zwolnienie z opłaty (k. 450). Apelacja i zażalenie wraz z aktami sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 23 maja 2018 r. Jeszcze tego samego dnia zastępca przewodniczącego wydziału zarządził wpisanie sprawy zażalenia do repertorium „AGz” oraz przeprowadzenie losowania sędziego referenta (k. 494), a przewodniczący wydziału zarządził wpisanie sprawy apelacji do repertorium „Aga” i przeprowadzenie losowania sędziego referenta (k. 495). Losowanie przeprowadzono w dniu 28 maja 2018 r., w wyniku którego sędzią referentem został M. Ł. (k. 496). Zarządzeniem zastępcy przewodniczącego wydziału z 29 maja 2018 r. samo zażalenie powoda

na postanowienie o kosztach procesu zostało skierowane na posiedzenie niejawne w dniu 27 czerwca 2018 r. (k. 497). Postanowieniem z 27 czerwca 2018 r., VII AGz [...] Sąd Apelacyjny odrzucił zażalenie jako niedopuszczalne (k. 511). Od tego czasu do dnia rozpoznawania skargi nie podjęto dalszych działań.

Od dnia wpłynięcia apelacji (23 maja 2018 r.) do dnia wniesienia skargi (17 czerwca 2019 r.) upłynęło 13 miesięcy i 25 dni. W niniejszej sprawie czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej przekroczył więc granicę 12 miesięcy.

W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik powiadomił Sąd Apelacyjny o ciężkim stanie zdrowia skarżącego, wskazując, że przeszedł on trzy udary niedokrwienne mózgu, jeden zawał serca oraz cierpi na chorobę wieńcową i nadciśnienie tętnicze. Ponadto zwrócił uwagę, że powód utrzymuje się wyłącznie z emerytury, a zarazem ponosi wysokie koszty utrzymania starego domu, który wymaga ciągłych renowacji, a którego zarazem nie może sprzedać, z uwagi na jego niską wartość spowodowaną utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, którego dotyczyła sprawa rozpatrywana przez Sąd Apelacyjny (k. 458). Obie okoliczności powinny być zostać potraktowane przez przewodniczącego wydziału jako szczególnie uzasadniony przypadek wymagający rozpoznania sprawy poza kolejnością. Co prawda poczynione uwagi dotyczyły uzasadnienia wniosku o zwolnienie z opłaty od apelacji, a sam pełnomocnik nigdy nie wniósł wprost o rozpoznanie sprawy poza kolejnością, ale należy pamiętać, że obowiązujący w tamtym czasie § 56 ust. 3 regulaminu urzędowania sądów powszechnych z 2015 r. (podobnie jak jego obecny odpowiednik § 79 ust. 3 regulaminu z 2019 r.) nie wymagał wniosku strony do podjęcia odpowiedniego zarządzenia przez przewodniczącego wydziału.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2018 r., poz. 75, dalej jako „ustawa o skardze na przewlekłość”), minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państw na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu

etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Pod pojęciem „każdy rok dotychczasowego trwania postępowania”, należy rozumieć każdy zakończony (a nie rozpoczęty) rok trwania postępowania w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 31 maja 2017 r., III SPP 21/17).

Postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się wniesieniem pozwu w dniu 27 listopada 2014 r. (data wpływu, k. 2 akt sprawy XVI GC [...], t. I), a nie w lipcu 2013 r., jak twierdził skarżący, a zatem łączny czas trwania postępowania, liczony według stanu na dzień wniesienia skargi, wynosi 4 lata, 6 miesięcy i 20 dni. Z tego powodu należało zasądzić kwotę 2.000 zł, czyli po 500 zł za każde z czterech zakończonych lat trwania postępowania.

O kosztach postępowania skargowego (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł) zwrocie opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17 zł) i zwrocie opłaty od skargi (200 zł), orzeczono na podstawie art. 98 § 1, art. 99 k.p.c. i art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 8 ust. 2 o skardze na przewlekłość oraz na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) i części IV załącznika do ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2019 r., poz. 1000 ze zm.).

W związku z powyższym Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

aw